

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. III. Summa artis quâ fabricatur laetitia est, vt postquam tibi placuit
Deus, efficias vt tu placeas Deo. Hoc autem facies, si bonam in te effingas
Conscientiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

2c.4.v.7.

1 Cor. 4.
v.3.

Attende quid mihi euenerit : *signatum est super nos lumen vultus tui Domine, & ecce, dedisti letitiam in corde meo.* Omnia tua desideria, cogitationes, affectiones, iudicia, rerum reuolutiones, casus, infortunia *non in humano die*, vt Paulus ait conspicias, sed in lumine quod emicat à vultu Domini, atque illico dissoluetur terrestris gleba, eliquabitur Gaudium, verissimumque esse in te ipso comperies, *datam & natam esse letitiam in corde tuo.* Aut sanè verba Psalmi sic accipe. Iudicia tua & desideria diuinis affimiles; & imago vultus Domini signata sit in te, sic vt intuenti tibi ea statim appareat clara & illustris; atque illico summâ cum voluptate exclamabis, *Dedisti letitiam in corde meo.* Hoc nunc quidem tantùm assero; mox planum fecero quî id fiat.

§. III.

Summa artis quâ fabricatur letitia, est, vt postquam tibi placuit Deus, efficias vt tu placeas Deo. Hoc autem facies, si bonam in te effingas Conscientiam.

21.

VT itaque artem hanc Gaudendi proueham, eamque ultra limites, ad quos eam parte primâ ratiocinationis meæ deuexi, nunc promoueam, istud obiter dicendum est, non obiter tamen attendendum; perturbationes omnes animi, atque ex iis exorta tœdia & dolores, aut extrinsecus ortum ducere & quasi allabi, aut ex ipsâ animâ internisque actionibus quasi ex fundo sæculento scaturire. Externa sunt, fortunæ casus, hominum nos circumstantium oppugnationes, corporis incommoda; per quæ, quia ea deuitare non datur, perturbatur animus. Neque hæc tantùm externa jam voco, sed vt rem altiùs promoueam, omnia externa appello, quæ in manu hominis non sunt, neque sibi dare, quantumcumque annitatur, potest. Eiusmodi sunt bona valetudo, vires corporis, vita, ingenium, & quidquid denique hominè facit. Hæc nunc externa dico, quòd extra potestatem hominis sit ea sibi dare aut effingere; Dei dantis sunt hæc beneficia. Interna, vt nunc ea à prioribus diuidimus, ea sunt, quæ ex homine jam à Deo constituto, suam trahunt originem. Et hæc quidem, sunt affectiones, iudicia, desideria, actionesque humanæ;

*Qua sunt
externa lati-
tia Impedi-
menta.*

*Qua inter-
na.*

liberæ inquam, quas sibi effingere, producere, detruncare, perpolire, suppressere denique etiam, homini pro suâ libertate in promptu est, & in liberi quo pollet arbitrii potestate constitutum. Illud autem contingit sæpissimè, ut licet omnia, aut saltem multa quæ hominem circumstant bona arrideant, iisque contentus viuat; ipse tamen displiceat sibi, magnasque in animo sentiat, & secum circumferat tempestates. Hinc perturbata sunt omnia, quia intus omnia geruntur malè, neque animo est secum benè. Itaque in duobus hisce perturbationum fontibus rite obstruendis, aut potiùs in componendo, dum illæ exsurgunt, animo, totum versatur lætitiæ effingendæ artificium.

*Quomodo in
externis dum
obueniunt sese
gerere mens
debeat ne
turbetur.*

Et quidem, quo pacto externas inter, quæ obueniunt, procellas componenda sit mens, id præcedenti libro jam peregitimus; ostendimusque istud ad lætitiâ animi obtinendam imprimis esse necessarium, ut nequiquam velis res omnes, quæ te circumstant, fieri & fluere prout tu vis: hoc enim numquam obtinueris, ac proinde votum futile est. Verùm ut te rebus prout eueniunt accommodes, velisque fieri prout fiunt ea quæ tu emendare non debes, certè non potes. Deinde, ut animo adhuc sis tranquillior; iudices & facta benè, & ita fieri debuisse. Hoc autem facillè obtinueris, si voluntatem tuam, mentis partem præcipuam, Dei voluntati conformaueris, qui mala omnia, qui vicissitudines rerum, qui cuncta fortunæ euenta aut immittit, aut permittit summo consilio & prudentiâ, ad gloriæ suæ, tuæque salutis incrementa; idque tantâ accuratione & sagacitate, ut neque tu, neque omnes quotquot sunt intelligentiæ, ne minimam quidem ordinationis huius partem rectè possint arrodere, multò verò minus emendare. Nimis enim limitata & circumscripta sunt hominum Angelorumque ingenia, quàm ut totam huius orbis symmetriam, omniumque rerum complexus & ordinem possint comprehendere. Qui verò totum mente non complectitur, is profectò sanum iudicium de singulis non potest ferre. Atque illud longis ratiocinationibus tum exegimus; illudque liquidò demonstrauius, ut sese componat benè constituta mens, neque aut morbis aut morte, aut fortunarum, aut famæ, aut amicorum iacturâ, aut denique vllis rerum euentibus actionibusque hominum (peccata propria si exceperis) perturbetur; illud tantùm agendum esse, ut sibi prorsus radicitusque impressum habeat, iudicetque, omnia

Diuinæ

12.
Artis semper
Gaudendi parte 1.

Diuinæ Providentiæ sagacissimâ destinatione sic euenire quæ eueniunt; & quidem ex Dei gloriâ & bono tuo. Itaque vt lætitiã purã sincerãquẽ ex rerum extrinsecus aduenientium materiã exprimas & eliques, duo præstanda sunt Animo. Aspicienda primò sunt omnia, non in se, sed in mente ea dirigentis Dei; & quia Dei sunt inuenta & artificia, adiiciendus est iis calculus, & iudicio tamquam iusta, recta, & sancta penitus comprobanda. Tum verò adiicienda iudicio est voluntas; sic vt desideria tua Voluntati Diuinæ conformia, illi exæquentur, eiquẽ exactè respondeant; adeo vt nec extendi quidquam velis aut contrahi, sed prorsus ita esse omnia sicut sunt; sunt autem, quia sic eas esse voluit Deus. Huc vsque Gaudendi Artem priori libro deduximus. Pergendum est porrò Deo auspice: ad culmen vsque deducenda est tam felix Ars. Et ne vmquam vacillet, ea quam hãc arte effinximus, lætitiã firmissimo est imponenda fundamento.

13. Etenim istud rogo, quid tandem magnopere quieti meæ procurandæ collaturum sit, omnibus quæ me circumstant rebus si acquiesco, nec tamen acquiescam ipsemet mihi? Frustra mihi placent omnia, si mihi meritò displiceo. Quid mihi proderit iudicare me, omnia rectè geri, omnia ratione optimã esse composita quæ circa me sunt, omnia Diuinæ voluntati esse conformia, iisque idcirco quòd acquiescam, si domi meæ rem malè agi video, actionesque meas Diuinæ menti non conformari? Omnia Dei studia ad meam salutem vt colliment, quid exindè commodi mihi obueniet, si Dei beneficio non allaborem; imò si tam sanctis fauoribus in meam perniciem ingratisissimus abutar? Deus mihi quamuis placeat, eiusque pulcherrima mihi penitus arideant decreta & artificia; istud tamen video, non esse eum me, qui tanto Deo placeam, aut cuius actiones à tam exacto Censore comprobentur. Hoc autem in me si video vnde displiceam, quam quæso lætitiæ partem possum obtinere, aut quã pace frui in tam aperto bello? Sanè vt rectè Job: *Sapiens corde est & fortis robore. Quis restitit ei, & pacem habuit?*

Frustra circa externa componitur animus, nisi & interna bene componatur.

Iob 9. v. 4.

14. Optimè tu quidem ista; euicisti rem. Idcirco primæ Arti, secundam hanc vt solidè gaudeas, adjungendam esse assero: vt nempè, cum omnia sic composueris vt tibi tandem placeant quæ fieri iudicas auctore Deo; te quoque vicissim ita componas, vt

tuipe ratione bonâ tibi placeas. Hoc verò numquam obtine-
ris, nisi talem te efformes, vt meritò etiam placeas auctori Deo.
Quamquam id etiam fatear, Deo te prorsus placitum, appro-
baturumque eum quidquid egeris, id modò si præstiteris, vt actio-
nes tuæ tales sint, quæ teipso iudice, sincerè & fide bonâ compre-
bentur. Hoc autem aliis verbis planius dixero, si dixero tum
demum lætitiæ apicem consecuturum te, cùm rectè factorum
Conscientiâ gloriaberis? Tum certè gaudebis solidè, gaudebis
enim de tuo.

*In manu cri-
stis, est in-
terna sic cõ-
ponere vt iis
acquiescat.*

Ecce tandem ô Mortalis, vt in manu tua sit lætitia; neque
quærendam esse foris, quam domi ipse tuæ & possis & debeas
efformare. Tota Gaudii efformandi Ars in duobus vertitur.
Primò fac vt tibi placeat Deus; deinde fac vt tu quoque placeas
Deo. Vtrumque domi fit, non extra te. Primum jam exposui-
mus. Tum sanè tibi placet Deus, cùm ea quæ ipso auctore fiunt
approbas & laudas; non generatim tantùm acta, sed & ea quæ
tibi præfertim obueniunt; cùm iis non tantùm non obmurmuras,
sed etiam ea gratus accipis, & benefactori munifico applaudis
tamquam de re actâ benè & præclare. Ast tibi Deus cùm placue-
rit, vt pax perfecta sit, sic age, sic actiones tuas institue, vt nihil
quod in iis carpat Deus inueniat, nihil quod displiceat, nihil
quod non approbet.

15.

Obiectis.

Hæc verò, inquires, difficultas est sanè maxima. Nam quam-
uis operam omnesque neruos animi impendam, vt in omnibus
agam benè, actionesque rectè instituam; tamen istud etiam con-
stat, limpidissimos esse diuinos oculos, quique intima & minu-
tissima quæque perscrutentur. Constat etiam exactissima & omni
næuo expertia debere esse, quæ tam sanctis oculis arrideant.
Actiones autem nostras ita expolire, infirmitatis humanæ non
est opus. Deinde præteritorum scelerum angor memoriâ: scio
ea per summam impudentiam à me commissa: an verò oblite-
rata & condonata penitus, id verò ignoro; & hoc me cruciat.
Denique in rebus agendis prorsus cæcus sum, neque quid agen-
dum aut non agendum satis scio. Fortè id ago quod Deo displi-
cet; fortè me criminè polluo; tum cùm placitura me Deo offer-
re credo obsequia. Sic ergo, placeat mihi quamuis Deus, fortè
displiceo egomet Deo; & dum diuina facta approbo, non appro-
bantur meâ. Sic autem constitutus dum sum, sanè in manu meâ

16.

non

non est Gaudere, cum actiones omnes meæ à Dei approbantis pendeant iudicio.

17.

Eccli. 39.
v. 24.

Præclara enimverò obiectatio, & ut videtur, admodum difficilis. Verùm si placet, audi. Fateor rigidissimus est rerum Censor Deus: *Opera omnis carnis coram illo*: inquit Ecclesiasticus, *non est quidquam absconditum ab oculis eius*. Rursus id est verissimum, ad diuinæ trutinæ exactissimum examen si perpendantur quæ miseri mortales agimus, plurimum iusto ponderi deesse actionibus nostris comperturos nos, plurimaque quæ reprehensionem justissimam non euadant. Nam ut ingenuè fatetur Iob,

*Conscientia
nostra, iudicium
pleni-
actionum
nostrarum:
cessit Deus.*

Iob 9. v. 2.
& seqq.

verè scio quòd ita sit, & quòd non iustificetur homo compositus Deo. Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere unum promille. Sapiens corde est, & fortis robore: quis restitit ei & pacem habuit? Hæc cum ita sint, videte nunc quàm humanum habemus actionum nostrarum iudicem, & quantâ sese facilitate imbecillitati nostræ accommodet, Ut itaque de censoris tui austeritate aut rigore nihil habeas, ô mortalis! quod conquerare, cedit Deus juri suo quod pro summo suo imperio habet iudicandi de rebus tuis; illudque tibi totum credit; tibi censuram tui ipsius committit: quod sanè luculentissimum est Diuinæ benignitatis facilitatisque indicium. Conscientiæ inquam tuæ vicarias jurisdictionis suæ partes delegat: & quidem cum tam amplâ potestate, ut cum tibi satisfactum est à te, etiam Deo sit factum sitis; tibi cum places, Deo perplaces.

18.

Magna profectò atque ampla jurisdictio! Non abs re dixit Menander: *Mortalibus omnibus Conscientia Deus est*, quod quidem verum non est, nisi eo quem præfixi sensu. Certum enim est Conscientiam neque adorari posse, neque summum bonum esse, neque à supremi Domini jurisdictione prorsus exemptam. Istud tamen est verissimum, Conscientiam Vicarium esse Dei; ei in omnibus obtemperandum esse, ut quæ Dei voluntatem cuique declarat; illi tantâ fiduciâ quemque posse obsequi, ut errantem etiam bonâ fide si sequeris, absque mali tamen periculo aut peccati committendi discrimine, id tutus agas. Huius ergo iudicio cum absolueris & commendaris, nullumque cum eâ tibi dissidium dum intercedit, id tibi penitus persuasum sit, cum Dei Vicario tibi benè esse, qui numquam reuocaturus sit sententiam, quam à Vicario suo bonâ fide nouerit.

nouerit esse pronuntiatam. Hæc omnia fusius à me hoc libro pertractanda sunt, vti & reliqua quæ huc spectant: singula enim tantum leuiter delibauit.

§. I V.

*Conscientiam itaque, ut solidè gaudeas, rectè tibi effinge.
Intra hanc stat omnis in hac vitâ lætitia
& securitas.*

Ponuntur
varia Con-
scientia ex
Patribus en-
comia.

I Stud nunc tantum modestè interrogo, ecquæ demum ista fit 19.
mortalium insania, externa omnia tantopere quod curent, at-
que illic incassum emendicent Gaudii materiam, quæ isthic non
est; interim tam supinè sese quod negligant, neque Conscien-
tiam attendant, è quâ tamen educenda est omnis lætandi mate-
ria; imò per quam hæc ipsa in solidam veramque lætitiâ est
efformanda? Nescio vbi terrarum & gentium tu Gaudium tibi
vis exurgere & excrecere, inquit Seneca: Ego interim volo Sen. ep. 23
illam tibi domi nasci. Si petis ex quo semine? *dicam,* inquit, *Ex*
bonâ Conscientiâ, ex honestis consiliis & rectis actionibus, ex con-
temptu fortuitorum, ex placido vitæ & continuo tenore vnâ pre-
mentis viam, & non per diuersa vacillantis. Cæteræ voluptates
quæ nimirum bonæ Conscientiæ non innituntur, fluxæ sunt; &
vti carent fundamento, ita citò corruent. Corpus fortasse demul-
cebunt blanditiis, ast animum non erigent. Vt autem verè gau-
deas, *Animus debet esse alacer, & fidens, & super omnia erectus.* Ibid.
Fiduciam verò animumque constantem, præter Conscientiam
nemo faciet. Absit autem Conscientiæ bonæ fiducia, inter ipsas
Paradisi delicias cum Adamo contremisces, semper anxius futuri
& pavidus; nec voluptatibus quibus interer frui dabitur, si
Conscientia iis renitatur. Sic medias inter diuitias miserè conta-
besces; vbi contrâ ingenti cum animi voluptate fruiturus es com-
modis etiam exiguis, curto lare, & parua re, vbi has ipsas tuta pos-
sides, iisque delectatur Conscientia.

Conscientia
bona, suo cõ-
tenta est &
suo fruitur.

Ita est profectò, inquit eleganter D. Chrysostomus: *Animi* 20.
tranquillitatem & lætitiâ, non Principalis magnitudo, non pecu-
niarum copia, non potentie tumor, non corporis fortitudo, non
mensæ D Chryf.
hom. 1 in
Epist. ad
Rom.